

تأثيرات بررسی دوره ای جهانی (UPR)

مطالعه موردی افغانستان

نویسنده: حسین علی معین؛ دانشجوی دوره ماستری

دانشگاه: Washington and Lee

مترجم: علی رحیمی

تاریخ: ۲۱ دسامبر ۲۰۱۳

تأثيرات بررسی دوره ای جهانی

مطالعه موردی افغانستان

I. مقدمه

بررسی دوره ای جهانی چیست؟

موثریت و کاستی های بررسی دوره ای جهانی

a. موثریت

b. کاستی ها

II. تأثير بررسی دوره ای جهانی در افغانستان

a. موثریت

b. کاستی ها

III. نتیجه گیری

بررسی دوره ای جهانی (Universal Periodic Review) یک روند تازه است که وضعیت حقوق بشر را در ۱۹۳ کشور عضو سازمان ملل متحد بررسی مینماید. بررسی دوره ای جهانی همزمان با ایجاد شورای حقوق بشر از سوی مجمع عمومی ملل متحد به تاریخ ۱۵ مارچ، ۲۰۰۶، براساس مصوبه ۶۰/۲۱۵ به وجود آمد.^۱ بررسی دوره ای جهانی ابتکاری شورای حقوق بشر ملل متحد است که وضعیت حقوق بشر را در همه کشورهای عضو ملل متحد در هر چهار تا پنج سال به صورت دوره ای مورد بررسی قرار میدهد.

حکومت افغانستان نخستین گزارش بررسی دوره ای جهانی خود را در سال ۲۰۰۹ به شورای حقوق بشر تقدیم نمود. گروه کاری بررسی دوره ای جهانی ۱۱۷ سفارش را به حکومت افغانستان ارایه نمود. مطابق به بررسی دوره ای جهانی هر کشور بایستی تا دوره دوم بررسی دوره ای جهانی همه سفارشات را اجرا و تطبیق نمایند. دور دوم بررسی دوره ای جهانی در ماه می ۲۰۱۲ بصورت رسمی آغاز شد.^۲

این مقاله یا نوشتار تأثیرات بررسی دوره ای جهانی بالای وضعیت حقوق بشر را بصورت کل و گزارش بررسی دوره ای جهانی دولت افغانستان را بصورت خاص در قالب یک مطالعه موردی به بحث میگیرد. بخش اول این نوشتار، بررسی دوره ای جهانی را منحصیث یک میکانیزم تازه ای شورای حقوق بشر ملل متحد معرفی مینماید که وضعیت حقوق بشر را در همه کشورهای عضو ملل متحد بصورت منظم و متداوم بررسی می کند. اهداف، ساختار و روند کاری بررسی دوره ای جهانی نیز در این مقدمه مورد بحث قرار داده میشود.

بخش بعدی این نوشتار روی تأثیرات، کاستی ها و مؤثریت بررسی دوره ای جهانی مبتنی بر اهداف آن تمرکز می نماید. در این نوشتار می کوشد تا دریابد که بررسی دوره ای جهانی بالای حقوق بشر در میان کشورهای عضو ملل متحد، بویژه در افغانستان تا چه حد مؤثر بوده است. هرچند دشوار خواهد بود تأثیر بررسی دوره ای جهانی را در افغانستان ارزیابی گردد، ولی این نوشتار میکوشد تا معلومات کلی را در مورد پیشرفت ها و کاستی ها ارایه نماید. منبع اصلی معلومات در مورد ارزیابی تأثیرات بررسی دوره ای جهانی همانا گزارش اول و دوم دولت افغانستان میباشد.

بررسی دوره ای جهانی چیست؟

پیش از معرفی نمودن بررسی دوره ای جهانی منحصیث یک میکانیزم در چوکات نظام حقوق بشر، آگاهی در مورد نظام حقوق بشر ملل متحد خیلی ضروری پنداشته میشود. در کل، نظام حقوق بشر ملل متحد یک رویکرد دو گانه را بازتاب میدهد. اینها نهاد های مبتنی بر منشور ملل متحد (UN Charter-based Bodies) و نهاد های معاهداتی و یا نهادهای مبتنی بر معاهده (Treaty Bodies) اند. نهاد های مبتنی بر منشور ملل متحد شامل کمیسیون حقوق بشر اسبق و هیئت ویژه میباشد. در سال ۲۰۰۶ میلادی کمیسیون حقوق بشر، به

^۱. حقوق بشر سازمان ملل متحد، دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر، حقایق اساسی در مورد UPR، موجود در لینک زیر: <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/BasicFacts.aspx>، 22 نوامبر، سال ۲۰۱۳، ۰۱:۳۱

^۲. همان

شورای حقوق بشر تبدیل گردید. شورای حقوق بشر متشکل از ۴۷ کشور عضو منتخب اند که برای یک دور ابتدائی سه سال ایفای وظیفه مینمایند. هیئت ویژه میتواند شامل گزارشگر انفرادی، نماینده، کارشناس مستقل و یا یک گروه کاری باشد. آنها بصورت معمول وضعیت حقوق بشر را در کشور های مشخص مورد ارزیابی و نظارت قرار میدهند و در زمینه گزارش ارایه مینمایند.^۳

نهاد های معاهداتی شامل کمیته حقوق بشر بوده که بر اساس میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی ایجاد شده و سازگاری و انطباق کشور ها را مورد نظارت قرار می دهد. ده نهاد معاهداتی وجود دارد که از تطبیق معاهدات بین المللی عمده ای حقوق بشر نظارت مینمایند. آنها متشکل از کارشناسان مستقل اند که از سوی کشور های عضو نامزد شده و برای مدت ثابت تجدید پذیر برای چهار سال انتخاب میگرددند. نهاد های معاهداتی حقوق بشر شامل کمیته حقوق بشر، کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کمیته محو تبعیض نژادی، کمیته محو تبعیض علیه زنان، کمیته فرعی ضد شکنجه، کمیته حقوق اطفال، کمیته کارگران مهاجر، کمیته حقوق افراد دارای معلولیت، کمیته ناپدید شدگان اجباری، و کمیته منع شکنجه و سایر برخورد های ظالمانه، غیر انسانی و تحقیر آمیز میباشد.^۴

شورای حقوق بشر جایگزین کمیسیون حقوق بشر است که در سال ۱۹۴۶ ایجاد شده بود. در سال ۲۰۰۶ شورای حقوق بشر با صدور مصوبه ۶۰/۲۵۱ مجمع عمومی ملل متحد جایگزین کمیسیون حقوق بشر گردید.^۵ این مصوبه؛ ساختار، عضویت و اجلاس کمیسیون حقوق بشر را تغییر داد که شورای حقوق بشر جایگزین آن شد. به گونه مثال، کمیسیون حقوق بشر دارای ۵۴ عضو بود، در حالیکه شورای حقوق بشر دارای ۴۷ عضو میباشد. براساس این تغییرات مصوبه ای مجمع عمومی سهمیه کشور های اروپائی را کم رنگ ساخت.^۶

بررسی دوره ای جهانی یکی از این تغییرات در بدنه ملل متحد بوده و یک ابتکار عمده و مهم شورای حقوق بشر شمرده می شود. این مصوبه به شورای حقوق بشر صلاحیت داده تا بررسی های دوره ای را که مبتنی بر معلومات بیطرفانه و معتبر هر کشور در قبال وجایب و تعهدات شان میباشد، بدوش گیرد.^۷ در ماه جون سال ۲۰۰۷ اعضای شورای حقوق بشر روی بسته ی تشکیلات ساختاری خویش توافق نمودند که یک دستورنامه و نقشه راه فعالیت های آینده شورا را فراهم مینماید.^۸

بررسی دوره ای جهانی دارای اهداف مشخص میباشد که از سوی دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر (OHCHR) چنین تشریح شده، "هدف نهائی بررسی دوره ای جهانی همانا بهبود نهادهای حقوق بشر در هر کشور، با پیامد های متمر و چشمگیر برای مردم در سراسر جهان

^۳ حقوق بشر سازمان ملل متحد ، دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر ، نهادهای حقوق بشری، موجود در:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/HumanRightsBodies.aspx> ، ۲۲ نوامبر ۲۰۱۲ (۲۰۲:۲۲)

^۴ حقوق بشر سازمان ملل متحد ، دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر، نظارت بر معاهدات بین المللی حقوق بشر هسته، موجود در:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/TreatyBodies.aspx> ، ۲۲ نوامبر ۲۰۱۲ (۰۳:۳۵)

^۵ قطعنامه مصوب مجمع عمومی در ۱۵ مارچ ۲۰۰۶-۶۰ / ۲۵۱ شورای حقوق بشر ، UN Doc. A/RES/60/251(April 3, 2006), at 2, Para 1

^۶ فیلیپ آلتون و رایان گودمن، حقوق بشر بین المللی -جانشین حقوق بشر بین المللی ، ۲۰۱۲، صفحه ۶۹۶.

^۷ Supra note 5, Para 5 (Cross-Reference)

^۸ حقوق بشر سازمان ملل متحد ، دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر، حقایق اساسی در مورد UPR، موجود در:

<http://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/BasicFacts.aspx> ، ۲۵ اکتبر، سال ۲۰۱۳، (۱۴:۱۵)

میباشد. بررسی دوره ای جهانی به منظور تسریع حمایت، توسعه، ترویج و حفاظت از دست آورد های حقوق بشر طرح ریزی گردیده است. به منظور نیل به این هدف، بررسی دوره ای جهانی مصروف ارزیابی ریکارد های حقوق بشر در کشور ها بوده و تخطی های حقوق بشر را در هر کشوری که اتفاق افتاده باشد مورد رسیدگی قرار می دهد. هدف دیگر بررسی دوره ای جهانی فراهم آوری مساعدت های فنی برای کشور ها میباشد تا ظرفیت آنها در برخورد مؤثر با چالش های حقوق بشر بالا رود و بهترین عملکرد های شان در عرصه حقوق بشر را با کشور ها و سایر دست اندرکاران در میان بگذارند.^۹

هدف بررسی دوره ای جهانی صرف مرور و بررسی سوابق حقوق بشر نبوده بلکه سایر اهداف آن شامل ارتقای ظرفیت کشور ها، تشریح بهترین عملکرد ها و تجارب و پشتیبانی از همکاری در ارتقا و حمایت از حقوق بشر که برای کشور های عضو، بویژه برای کشور های در حال رشد با ظرفیت پائین که با چالش های حقوق بشر بطور موثر برخورد نمایند خیلی لازمی می باشد. بررسی دوره ای جهانی، انکشافات و چالش ها را در مطابقت به مکلفیت ها و تعهدات حقوق بشری کشور ها بررسی و ارزیابی مینماید. گروه کاری بررسی دوره ای جهانی با مشارکت نماینده کشورها در جلسات، گزارشات بررسی دوره ای جهانی کشور ها را مورد ارزیابی و بحث قرار میدهد و سفارشات خود را در مورد هر گزارش ارایه مینماید.

یک مسئله کلیدی، چگونگی و مبنای بررسی میباشد. گروه کاری بررسی دوره ای جهانی، گزارشات را بر بنیاد چندین سند ارزیابی مینماید. مطابق به اصول بررسی دوره ای جهانی، بررسی ها بر مبنای سه منبع (اسناد) صورت می گیرد. منبع نخست همانا گزارش رسمی دولت تحت بررسی میباشد، که در حقیقت گزارش دولت ملی است. منبع دوم، معلومات برگرفته شده از گزارشات نهاد های معاهداتی، هیئت ویژه و سایر منابع ملل متحد میباشد که از سوی دفتر کمیشنری عالی ملل متحد در امور حقوق بشر گردآوری شده اند. آخرین منبع همانا فشرده معلومات نهاد های ملی حقوق بشر، سازمان های غیر دولتی، پژوهشگران و سایر دست اندرکاران ذیعلاقه میباشد.^{۱۰}

نهاد های ملی حقوق بشر، ارگان های غیر دولتی و سایر دست اندرکاران میتوانند معلومات شان در مورد وضعیت حقوق بشر در کشور های تحت بررسی را ارسال نمایند که توسط گروه کاری در نظر گرفته می شود. معلومات نهاد های ملی حقوق بشر و ارگانهای غیر دولتی دارای فارمت ویژه میباشد که دفتر کمیشنری عالی ملل متحد در امور حقوق بشر یک فشرده این معلومات را تهیه مینماید که از ۱۰ صفحه بیشتر نمی باشد.^{۱۱} افزون بر این، نهاد های ملی حقوق بشر، ارگانهای غیر دولتی و سایر دست اندرکاران میتوانند در جلسات بررسی دوره ای جهانی اشتراک نمایند و آنها صلاحیت دارند که پرسش ها و نظریات شان را مطرح و سفارشات را به کشور های تحت بررسی ارایه نمایند. در دور اول، بخش کلیدی جلسه بررسی برای هر کشور سه ساعت است، اگر چه مدت زمان دور دوم آن تا سه و نیم ساعت ادامه میابد.^{۱۲}

^۹. همان

^{۱۰}. شورای حقوق بشر ۱/۵ نهاد سازی شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، سند سازمان ملل متحد، بند ۱۵

^{۱۱}. همان

^{۱۲}. حقوق بشر سازمان ملل متحد، دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر، حقایق اساسی در مورد UPR، موجود در: <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/BasicFacts.aspx>، (۲۵ اکتبر، سال ۲۰۱۳، ۱۴:۱۵)

بررسی ها از سوی گروپ کاری بررسی دوره ای جهانی که متشکل از تمامی ۴۷ عضو شورای حقوق بشر است انجام می شود. بررسی هر دولت از سوی گروپ هایی متشکل از نمایندگان سه دولت صورت گیرد که از طریق قرعه کشی بنام "troikas" برگزیده میشوند و منیث گزارشگران در بررسی گزارش کشور کار مینمایند. انتخاب troikas برای هر دولت از طریق قرعه کشی میباشد که به دنبال انتخابات اعضای شورای حقوق بشر در مجمع عمومی صورت می گیرد.^{۱۳} Troikas برای هر بررسی تسهیلات فراهم مینماید، از جمله تهیه نمودن گزارش گروپ کاری.

علاوه بر این، دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر برای گزارشگران (Troika) کمک های لازم و تخصصی فراهم میسازد. کشور های مشاهد میتوانند در جلسات بررسی، بشمول گفتمان تعاملی اشتراک نمایند. همچنان سایر دست اندرکاران علاقه مند نیز در جلسات بررسی اشتراک مینمایند. هر اشتراک کننده میتواند پرسش هایی را مطرح نماید، ابراز نظر کند و یا سفارشات را به کشور تحت بررسی ارایه نمایند.^{۱۴}

برای تصویب گزارش هر دولت تحت بررسی در گروپ کاری مدت یک و نیم ساعت در نظر گرفته خواهد شد. در گروپ کاری، یک چوکات زمانی معقول بین بررسی و تصویب گزارش هر کشور اختصاص داده شده است.^{۱۵} با سهم گیری کامل کشور تحت بررسی، troika یک گزارش را تهیه مینماید. سپس این گزارش منیث "گزارش پیامد" فشرده ای از گفتمان و مذاکرات را فراهم مینماید که متشکل از پرسش ها، نظریات و پیشنهادات ارایه شده از سوی دولت ها به کشور تحت بررسی میباشد. قبل از تصویب نتیجه از سوی اعضای شورا، کشور تحت بررسی فرصت دارد تا به سوالات پاسخ ارایه نماید و یا به مسائلی که بصورت کافی در جریان این گفتمان پرداخته نشده باشد، پردازد.

برعلاوه، برای کشور های عضو این شورا و نیز کشور های مشاهد فرصت داده می شود تا نظریات شان را در مورد نتیجه بررسی ابراز نمایند. البته این کار پیش از آن صورت میگیرد که اجلاس عمومی در زمینه اقدام نماید. به سایر دست اندرکاران نیز فرصت داده میشود تا پیش از تصویب نتیجه در اجلاس عمومی نظریات شان را ابراز نمایند. سرانجام، تمام سفارشات و نظریاتی که از حمایت کشور تحت بررسی برخوردار اند، شناسایی و در گزارش نهائی گنجانیده می شود تا به تصویب شورا برسد.^{۱۶}

زمانی که گزارش دوره ای جهانی سوابق حقوق بشر دولت عضو را مرور مینماید، این فرصت را برای کشور ها فراهم مینماید تا آنها تجارب، درسهای آموخته شده و چالش های حقوق بشری را در سطح جهانی در میان بگذارند. روند بررسی دوره ای جهانی کشور ها را تشویق مینماید تا هر چه بیشتر در رابطه به تعهدات حقوق بشری شان پاسخگو باشند، حقوق شهروندان شان را احترام نمایند، و سرانجام

^{۱۳}. همان

^{۱۴}. شورای حقوق بشر ۱/۵ نهاد سازی شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، سند سازمان ملل متحد، بند ۱۸

^{۱۵}. همان Para 23, 24

^{۱۶}. همان

حقوق بشر و آزادی‌های بنیادی را حمایت و ارتقا بخشند. افزون بر این، بررسی دوره‌ای جهانی فرصتی را برای کشور‌های عضو فراهم مینماید تا آنها در مورد دست آوردها و چالش‌های حقوق بشری‌شان فکر نمایند.

در جریان دور بعدی از هر کشور توقع برده میشود تا در مورد تحولات و انکشافات در عرصه حقوق بشر و تطبیق سفارشات که در دور قبلی ارائه شده گزارش بدهند. گروه کاری بررسی دوره‌ای جهانی در قسمت دریافت معلومات در مورد سفارشات و چگونگی تطبیق سفارشات کمک می‌کنند. جامعه بین‌المللی در مشورت با کشور مربوط در اجرای سفارشات و نتایج مربوط به ارتقای ظرفیت و مساعدت‌های فنی همکاری خواهد کرد. لزوماً در صورت عدم همکاری مداوم یک کشور با روند بررسی دوره‌ای جهانی، شورای حقوق بشر تصمیم می‌گیرد چه اقداماتی را بایستی در زمینه روی دست گیرد^{۱۷}. در واقعیت امر، این یک ابزار پیگیری میباشد که شورای حقوق بشر از طریق روند بررسی جهانی انجام میدهد. به نظر میرسد که کدام میکانیزم دیگر برای پیگیری وجود ندارد یا اقدام دیگری در جریان ۴ تا ۵ سال لازم نخواهد بود.

مؤثریت و ضعف بررسی دوره‌ای جهانی

بررسی دوره‌ای جهانی یک میکانیزم تازه به منظور نظارت، حمایت و ترویج حقوق بشر در کشور‌های عضو ملل متحد میباشد. قبل از سال ۲۰۰۶ چنین میکانیزمی وجود نداشت که چنین کاری را انجام بدهد. کشورها وضعیت حقوق بشر را در کشور‌های خود بر بنیاد کنوانسیون‌ها گزارش داده است، ولی این تمام جهات حقوق بشر و تعهدات کشور را در بر نمی‌گیرد. افزون بر این، دول عضو مدت زمان مشخص برای گزارش دهی به نهاد‌های معاهداتی را ندارند؛ از اینرو مشکل است تا پیشرفت‌های حقوق بشر بصورت منظم بررسی گردد.

کارایی یا مؤثریت

بررسی دوره‌ای جهانی یک میکانیزم ابتکاری به منظور ارتقای سطح پاسخگویی و شفافیت دولت‌ها در رابطه به مکلفیت‌های حقوق بشری‌شان میباشد. برعلاوه، این میکانیزم به منظور بررسی کشور‌های عضو بر اساس اسناد مختلف چون گزارش ملی کشور تحت بررسی، گزارشات گردآوری شده از سوی دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر و گزارشات ارائه شده از سوی سایر دست‌اندرکاران، طرح ریزی شده است. این روش طریقه‌ای جامع برای تقویه اعتبار این بررسی میباشد. افزون بر این، روش متذکره برای شورای حقوق بشر ملل متحد و بویژه برای گروه کاری بررسی دوره‌ای جهانی برای پیدا کردن حقایق واقعی خیلی مفید میباشد. بالاخره، این روند بررسی

^{۱۷} حقوق بشر سازمان ملل متحد، دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر، حقایق اساسی در مورد UPR، موجود در: <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/BasicFacts.aspx>، (۲۰۱۳، نوامبر ۲۲، ۰۹:۱۵)

شامل گزارش کشور تحت بررسی، جلسات گروه کاری بررسی دوره ای جهانی، گفتمان ها، نظریات، و سفارشات ای اند که چالش های فرا راه یک کشور در رابطه به حقوق بشر را بگونه واقعی تر مطرح می کند.

فراهم سازی زمینه تبادل تجارب برای کشورهای عضو در رابطه به حقوق بشر یکی از اهداف بررسی دوره ای جهانی میباشد. به گونه مثال، در جریان بررسی افغانستان، کشور های زیادی در جلسه اشتراک داشتند. بسیاری از سفارشات و نظریات در زمینه حقوق بشر در افغانستان خیلی جالب و مفید بود. گزارش گروه کاری بررسی دوره ای جهانی نشان میدهد که اکثریت اشتراک کننده ها در مورد پیشرفت ها و تهدیدات علیه حقوق بشر در افغانستان معلومات کافی داشتند.

در واقعیت امر، مؤثریت میکانیزم بررسی دوره ای جهانی وابسته به اراده دولت های عضو میباشد. در آغاز نخستین دور بررسی دوره ای جهانی، دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر یادآوری نمود که این روند نیروی تازه ای را به منظور تکمیل ماموریت دومی اش کسب نموده است. کمشنر عالی حقوق بشر، لویس اربور فرمود، " مؤثریت این میکانیزم وابسته به اراده کشور ها میباشد که تا چه حد آماده بازرسی واقعی اند." وی یادآوری نمود، "تلاش های قابل ملاحظه ای در جهت توضیح مشخصات اصلی برخورد یکسان با دولت های عضو سازمان ملل متحد به خرج داده شده است"^{۱۸}. میکانیزم بررسی دوره ای جهانی بصورت روشن و واضح کشورهای عضو را تشویق مینماید که از طریق حمایت و ارتقای حقوق بشر به انجام تعهدات شان پایبند باشند. دولت ها قادر اند که تا طی زمان بررسی وضعیت را بهبود بخشیده و چالش ها و محدودیت ها را از میان بردارند.

کاستی ها

برخی ها استدلال مینمایند که شورای حقوق بشر دارای یک برنامه سیاسی میباشد، زیرا اعضای آن نماینده گان دولت ها اند. از اینرو، برای نماینده یک نهاد سیاسی بسیار دشوار است که هنجارها و قواعد حقوقی را مورد رسیدگی قرار دهد، در حالیکه حقوق بشر هنجارهای حقوقی اند^{۱۹}. بیطرفی شورای حقوق بشر نیز برای همه کشورها خیلی مهم است. در صورتیکه اعضای شورای حقوق بشر نمایندگان نهادهای سیاسی باشند، منطقیاً، بیطرف ماندن آنها دشور به نظر می رسد.

آنها ممکن حین مباحثه در جلسات بررسی موقف سیاسی را اختیار نمایند. از اینرو، معضل متذکره ممکن است اعتبار و توانمندی شورای حقوق بشر و روند بررسی دوره ای جهانی را با خطر مواجه سازد. سرانجام، این امر ممکن است سبب کاهش اثرگذاری بررسی دوره ای جهانی در میان کشور های عضو گردد. اگرچه شواهد کافی در این مورد وجود ندارد، ولی احتمالاتی وجود دارد که این مشکل بر بررسی دوره ای جهانی در آینده تأثیر نماید.

^{۱۸}. دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر، بررسی دوره ای جهانی: برابری و کارایی، قابل دسترس در: <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/UPREqualityandeffectiveness.aspx> (2013 نوامبر ۱۳، ۰۶:۳۳)

^{۱۹}. فیلیپ آلتون و رایان گودمن، حقوق بشر بین المللی - جانشین حقوق بشر بین المللی، ۲۰۱۲، صفحه ۷۴۱.

به گونه مثال، گروپ کاری بررسی دوره ای جهانی در ماه فبروری سال ۲۰۱۰ گزارش دولت جمهوری اسلامی ایران را مرور نمود. در جریان جلسه شمار زیادی از کشورها از دولت ایران به خاطر برخوردش با مخالفان سیاسی و احزاب مخالف سخت انتقاد نمودند. ایالات متحده امریکا سرکوب خشونت آمیز و غیر علانه شهروندان بیگناه ایران را که منجر به مرگ و زخمی شدن مردم شده بود، تقبیح نمود. در جریان جلسه و مرور سوابق حقوق بشری ایران، ۲۷ کشور انتقاد نموده و ۲۷ کشور دیگر از آن حمایت نمودند.^{۲۰} کشورهایی چون زیمباوی، چین، سودان، کیوبا و سوریه که از ایران حمایت نمودند دارای سوابق خوب حقوق بشری نمی باشند.^{۲۱}

تحت شعاع قرار دادن کارسایر نهادها چون نهاد های معاهداتی و هیئت ویژه با بررسی دوره ای جهانی نگرانی دیگری بود که از سوی شماری از دانشمندان مطرح گردید. فلیپ الستون و ریان گودمن اظهار داشتند که بررسی دوره ای جهانی سایر نهادها را تحت شعاع قرار داده و از طریق رسانه ها و مردم عامه، که هم اکنون تمایل دارند تا سیستم حقوق بشر ملل متحد را با بررسی دوره ای جهانی تعیین و محرز نمایند و نیز بررسی دوره ای جهانی به طور جدی سایر میکانیزمها را تحت شعاع قرار میدهد... { ترجمه اسناد مورد استفاده از سوی هیئت ویژه به خاطر تقاضا های بررسی دوره ای جهانی خیلی زیاد به تأخیر افتاده است.^{۲۲}

برعلاوه، هدف بررسی دوره ای جهانی فراهم نمودن مساعدت فنی برای کشورها و ارتقای ظرفیت آنها در برخورد مؤثر با چالش های حقوق بشری میباشد، ولی این روشن نیست که این مساعدت فنی را آنها چگونه فراهم مینمایند و چگونه ظرفیت دولت ها را بلند میبرند. چنین به نظر میرسد که هیچ یک از کشورهای عضو کمک های فنی را دریافت نکرده اند. در صورتیکه شورای حقوق بشر، بویژه بررسی دوره ای جهانی نتواند مساعدت فنی را فراهم سازد، کشورها قادر نخواهند بود که چالش های حقوق بشری شان را حل نمایند.

افغانستان و سفارشات بررسی دوره ای جهانی

حکومت افغانستان نخستین گزارش بررسی دوره ای جهانی خود را در ماه فبروری ۲۰۰۹ به شورای حقوق بشر تقدیم نمود. گروپ کاری شورای حقوق بشر گزارش بررسی دوره ای جهانی افغانستان را به تاریخ ۷ می ۲۰۰۹ مرور نمود.^{۲۳} شورای حقوق بشر به تاریخ ۸ سپتامبر اعضای گروپ کاری را از کشورهای آذربایجان، کامرون، و جمهوری کوریا منحیث گزارشگران انتخاب نمود تا بررسی افغانستان را تسهیل ببخشند.^{۲۴} معین وزارت عدلیه، آقای محمد عثمان هاشمزی، ریاست هیئت افغانستان را به عهده داشت. هیئت افغانستان متشکل از ۱۳ نماینده از ارگانهای مختلف حکومتی، یک زن از جامعه مدنی و یک پروفیسور از دانشگاه کابل بود.^{۲۵}

^{۲۰} ژاک زرنو، بررسی دوره ای جهانی: مشکلات و پتانسیل، خلاصه حقوق بشر، مرکز حقوق بشر و حقوق بشردوستانه، ۶ اپریل ۲۰۱۰، قابل دسترسی در: <http://hrbrief.org/2010/04/universal-periodic-review> - مشکلات و بالقوه /، (۲۰۱۳ نوامبر ۱۵، ۱۱:۰۵)

^{۲۱} همان

^{۲۲} فیلپ الستون و ریان گودمن، حقوق بشر بین المللی - جانشین بین المللی حقوق بشر، ۲۰۱۲، صفحه ۷۴۱.

^{۲۳} بررسی دوره ای جهانی - بازنگری گروه کاری در بررسی دوره ای جهانی - افغانستان،

UN Doc, A/HRC/12/9 (20 JUL 2009), at 2, Para 1, Available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G09/146/14/PDF/G0914614.pdf?OpenElement>

^{۲۴} همان

^{۲۵} همان ضمیمه صفحه ۲۵

به تاریخ ۷ می ۲۰۰۹، رئیس هیئت افغانستان گزارش بررسی دوره ای جهانی را به جلسه شورای حقوق بشر تقدیم نمود. ایشان ساختار حکومتی افغانستان، نظام اقتصادی، میکانیزم های حقوق بشر، پالیسی ها و استراتژی های ملی، نظام حقوقی، سیاسی و اقتصادی، وضعیت حقوق بشر، دست آوردها و چالش ها را طوری که در گزارش ارائه شده بود، تشریح نمود^{۲۶}. افزون بر این، وی بصورت موضوعی، حقوق زنان، حقوق اطفال، حقوق افراد دارای معلولیت، حقوق عودت کنندگان و بیجا شدگان، حقوق حفاظت از محیط زیست، و حقوق مصونیت افراد ملکی در حین عملیات نظامی را تشریح کرد. سفارشات برای حکومت افغانستان و جامعه بین المللی در پایان همین گزارش ارائه شده موجود است.^{۲۷}

افغانستان بر اساس سه سند، مطابق با بند ۱۵ ضمیمه مصوبه ۵/۱ طوری که قبلاً تذکر داده شد، مورد بررسی قرار گرفت. روش متداول ارزیابی در مورد بررسی افغانستان دنبال گردید. بر اساس این مصوبه، یکی از اسناد توسط دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر فراهم شده بود که حاوی فشرده ای از گزارش ارائه شده دست اندرکاران به بررسی دوره ای جهانی بود. در رابطه به بررسی افغانستان، خلاصه ای از معلومات بر اساس اطلاعات ۱۲ دست اندرکار به شمول کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، سازمان عفو بین الملل، و دیده بان حقوق بشر تهیه گردید بود.^{۲۸}

در گزارش گروپ کاری گفته شده که لیستی از سوالات توسط ۱۲ کشور قبلاً تهیه شده و از طریق Troika به افغانستان ارائه گردیده است. در جریان گفتمان مؤثر، نمایندگان ۵۹ کشور بیانیه ها و ابراز نظرشان را ارائه نموده و یا پرسش هایی را مطرح ساخته اند^{۲۹}. شماری از کشورها، از گزارشی که توسط افغانستان بصورت خوب و موزون تهیه شده بود تقدیر نمودند^{۳۰}. سر انجام از میان ۱۴۳ سفارش، نماینده افغانستان ۱۱۷ پیشنهاد آن را پذیرفت، ۱۱ سفارش را رد نمود و در مورد ۱۵ سفارش هیچ اقدامی انجام نداد.^{۳۱}

به صورت کل، سفارشات بررسی دوره ای جهانی از افغانستان خواست تا در عرصه های مختلف حقوق بشر از جمله بررسی قوانین، از میان برداشتن شکنجه، تلفات ملکی، حمایت از کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، ایجاد واحدهای حقوق بشری، ایجاد صلح،

^{۲۶}. گزارش ملی، ارائه شده مطابق با بند ۱۵ (A) ضمیمه قطعنامه شورای حقوق بشر ۱/۵-افغانستان، UN Doc, A/HRC/WG.6/AFG/1, 24 February 2009, Para 2, Available at: http://lib.ohchr.org/HRBodies/UPR/Documents/Session5/AF/A_HRC_WG6_5_AFG_1_E.pdf

^{۲۷}. همان
^{۲۸}. خلاصه تهیه شده توسط دفتر کمیشنری عالی حقوق بشر، مطابق به بند ۱۵ (ج) ضمیمه مربوط قطعنامه شورای حقوق بشر ۱/۵-افغانستان، UN Doc, A/HRC/WG.6/AFG/3 (24 February 2009), at 1 and 11, available at: http://lib.ohchr.org/HRBodies/UPR/Documents/Session5/AF/A_HRC_WG6_5_AFG_3_E.pdf

^{۲۹}. بررسی دوره ای جهانی- بازنگری گروه کاری در بررسی دوره ای جهانی - افغانستان، UN Doc, A/HRC/12/9 (20 JUL 2009), at 2, Para 22, available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G09/146/14/PDF/G0914614.pdf?OpenElement>

^{۳۰}. همان
^{۳۱}. جمهوری اسلامی افغانستان، وزارت عدلیه، واحد حمایت از حقوق بشر، طرح اقدام ملی در اجرای UPR، CRC، و ESCR، 2012، صفحه ۳، (فایل با نویسنده)

حاکمیت قانون و محاکمه عادلانه، توسعه اقتصادی و اجتماعی، زنان و جنسیت، کار اطفال، صحت، آموزش، مصئونیت غذایی، افراد دارای معلولیت، حکومتداری خوب، سیاست ها و استراتژی ها و غیره اقداماتی را روی دست گیرد.^{۳۲}

این مقاله اجرا و تطبیق شماری از سفارشات از جمله سفارشات شماره ۱-۲-۱۰-۱۱-۱۳ و ۱۴ را مورد بررسی قرار می دهد. توصیه ها یا سفارشات ۱ و ۲ از افغانستان خواست تاکنونسیون های بین المللی را در قوانین ملی بگنجانند و قوانین ملی را با مکلفیت های بین المللی حقوق بشر هماهنگ سازد. سفارشات ۱۰ و ۱۱ از افغانستان میخواهد تا از کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان حمایت نماید، و سفارشات ۱۳ و ۱۴ در مورد ایجاد یک واحد حقوق بشر در چوکات وزارت عدلیه میباشد.

مؤثریت بررسی دوره ای جهانی در افغانستان

ارزیابی مؤثریت بررسی دوره ای در افغانستان یک پژوهش همه جانبه با ابزار مشخص و روش ویژه را ایجاب مینماید. لازم است تا تحقیقات ساحوی، مصاحبه ها با مقامات مربوط و مرور اسناد انجام شود. منبع اصلی این اثر همانا دومین گزارش ملی بررسی دوره ای جهانی میباشد که هم اکنون در دسترس نمیباشد. حکومت افغانستان روی نهائی شدن آن کار مینماید تا سپس به ملل متحد تقدیم گردد. نویسنده این اثر با دوتن از مقامات افغان که عضو کمیته تسوید گزارش دولت در مورد بررسی دوره ای جهانی بوده اند مصاحبه نموده و نیز شمار زیادی از اسناد رسمی، مطالب، کتاب ها و گزارشات رسانه ای در رابطه به سفارشات مشخص بررسی دوره ای جهانی را مرور نموده است. اثرات عمومی، کم و بیش، میتواند بر اساس معلومات مقامات افغانی، اسناد و سایر منابع، جستجو گردد. پس منابع عمده این اثر را معلومات فراهم شده از سوی دو تن از کارمندان ارشد دولتی افغانستان که به تسوید دومین گزارش دولت در مورد بررسی دوره جهانی مبادرت ورزیده اند، تشکیل میدهد و همچنان از گزارشات رسانه ها در مورد سفارشات بررسی دوره ای جهانی نیز استفاده شده است.

در سال ۲۰۱۰ حکومت افغانستان واحد حمایت حقوق بشر را منحصیث یک نهاد بین الوزارتی تحت رهبری وزارت عدلیه ایجاد نمود تا قوه اجرائیه را در اجرا و انجام تعهدات بین المللی حقوق بشر کمک نماید.^{۳۳} یکی از ماموریت های واحد حمایت حقوق بشر تقویه ظرفیت حکومت در اجرای معاهدات بین المللی حقوق بشر میباشد.^{۳۴}

^{۳۲} . Supra note 30, Para 95 (Cross-Reference)

^{۳۳} . جمهوری اسلامی افغانستان، وزارت عدلیه، واحد حمایت از حقوق بشر، مقدمه، موجود در: <http://moj.gov.af/en/page/3165>

(2013 نوامبر ۱۴، ۰۶:۲۵)

^{۳۴} . همان

ایجاد واحد حمایت از حقوق بشر یکی از سفارشات عمده بررسی دوره ای جهانی بود که افغانستان آن را انجام داد. هالند به کشور افغانستان سفارش نمود که یک واحد حقوق بشر را در چوکات وزارت عدلیه ایجاد نماید. پاکستان نیز به افغانستان سفارش نمود تا ساختاری را با تمام مساعدت های فنی و مالی جامعه جهانی ایجاد نماید که بهبود کلی را در وضعیت حقوق بشری افغانستان رونما سازد.^{۳۵}

واحد حمایت حقوق بشر نقش مثبتی را در تطبیق سفارشات بررسی دوره ای جهانی ایفا نموده است. این میکانیزم بین الوزارتی یک برنامه عمل ملی را در رابطه به تطبیق سفارشات بررسی دوره ای جهانی، کنوانسیون حقوق اطفال، و سفارشات میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را در سال ۲۰۱۲ طرح نمود که در مشوره با سازمان های مختلف به شمول کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، یوناما، و ۲۸ نهاد حکومتی انجام شد. هر سازمان اجرائی که توسط برنامه عمل به عنوان مجری شناسایی گردید، نماینده خود را منحیث شخص رابط معرفی نمودند تا روند تطبیق را رهبری نمایند.

واحد حمایت از حقوق بشر نهاد های حکومتی را از طریق فراهم سازی مشوره ها و تدویر جلسات در مورد شرایط و چگونگی اجراات شان مساعدت مینماید. واحد حمایت از حقوق بشر روند تطبیق را از طریق انجام جلسات تعقیبی با سازمانهای حکومتی تکمیل مینماید.^{۳۶} سرپرست ریاست واحد حمایت حقوق بشر اظهار نمود که برنامه عمل ملی در پایان سال ۲۰۱۲ نهائی گردید، از اینرو آنها برای انجام همه وظایف این برنامه عمل تا دور دوم بررسی دوره ای وقت کافی ندارند.^{۳۷} آقای وحید هدایت گفت که واحد حمایت حقوق بشر با همه نهادهای اجرائی حکومت توافقتنامه هایی را امضاء نموده است تا آنها برنامه عمل ملی را در برنامه های سالانه شان بگنجانند. از اینرو، برنامه عمل ملی از طریق بودجه ملی تطبیق میگردد.

براساس گفته های مقامات افغان تأثیرات بررسی دوره ای جهانی در برخی از بخش ها قابل مشاهده است. به باور آنها واحد حمایت از حقوق بشر یک میکانیزم مؤثر برای حمایت و ارتقای حقوق بشر در افغانستان میباشد. واحد حمایت از حقوق بشر سطح پاسخگوئی حکومت را در قبال تعهدات حقوق بشری اش بلند میبرد. عبدالاحد فرزام، نماینده کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان در کمیته تسوید دومین گزارش ملی در مورد بررسی دوره ای جهانی اظهار نمود که در جریان ۴ تا ۵ سال، افغانستان شماری از سفارشات بررسی دوره ای جهانی را بهتر و فراتر از توقعات تطبیق نموده است، ولی بخش هایی از سفارشات بررسی دوره ای جهانی به صورت کامل تطبیق نشده اند. وی افزود که افغانستان مفاد کنوانسیون های بین المللی را در ۱۰ قانون جدید گنجاینده است.^{۳۸} و همچنان افغانستان، ۷۳ قانون، ۳۴ مقرر و ۲۷ استراتژی را بررسی نموده و آنها را با تعهدات بین المللی حقوق بشر هماهنگ ساخته اند.^{۳۹}

^{۳۵} بررسی دوره ای جهانی-بازنگری گروه کاری در بررسی دوره ای جهانی - افغانستان، UN Doc, A/HRC/12/9 (20 JUL 2009), at 14, Para 95, available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G09/146/14/PDF/G0914614.pdf?OpenElement>

^{۳۶} مصاحبه با عبدالوحید هدایت، سرپرست واحد حمایت از حقوق بشر در وزارت عدلیه، ۱۱ نوامبر ۲۰۱۳

^{۳۷} همان

^{۳۸} مصاحبه با عبدالاحد فرزام. هماهنگ کننده بخش نظارت، ارزیابی و گزارش دهی در کمیسیون مستقل حقوق بشر، ۱۰ نوامبر ۲۰۱۳.

^{۳۹} همان

سفارشات اول و دوم بررسی دوره ای جهانی از افغانستان خواسته است تا مفاد کنوانسیون های بین المللی را در قوانین داخلی شان بگنجانند و نیز قوانین، بشمول قوانین داخلی را با تعهدات بین المللی حقوق بشر همسان بسازد. به این ترتیب، در رابطه به بررسی دوره ای جهانی، افغانستان بصورت مؤثر این دو سفارش را تطبیق نموده است. سرپرست ریاست واحد حمایت حقوق بشر، وزارت عدلیه، عبدالوحید هدایت، تطبیق این سفارشات را در رابطه به گنجانیدن و هماهنگ سازی قوانین داخلی با کنوانسیون های بین المللی را تأیید نمود.^{۴۰}

اساساً، سفارشات بررسی دوره ای جهانی برای حکومت افغانستان به سه دسته تقسیم شده اند. برخی از این سفارشات از قبل در برنامه های استراتژیک و پالیسی های افغانستان موجود بوده اند و ممکن است در کوتاه مدت مانند بررسی قوانین، تطبیق شوند^{۴۱}. دسته دوم شامل سفارشات می شود که تطبیق آنها در میان مدت ممکن است، مانند طرح ریزی پالیسی ها و استراتژی ها. دسته سوم نیاز به زمان نیاز دارد تا تطبیق شوند، مانند سفارشات که در رابطه به حقوق اقتصادی و اجتماعی ارائه شده است. به گونه مثال، فراهم سازی آب آشامیدنی و خدمات صحی برای همه شهروندان نیاز به زمان بیشتر دارد^{۴۲}.

به صورت کل، کسانی که اعضای کمیته تسوید دومین گزارش ملی افغانستان در مورد بررسی دوره ای جهانی بوده اند، اشاره مینمایند که اکثریت سفارشات بررسی دوره ای جهانی تطبیق شده اند و نقش میکانیزم بررسی دوره ای جهانی در حمایت و ارتقای حقوق بشر در کشور خیلی مؤثر بوده است. اگرچه، آنها بیان نموده اند که برخی از سفارشات به صورت کامل تطبیق نشده اند. آنها تأکید داشته اند که هنوز چالش هایی جدی وجود دارد، بشمول عدم امنیت و پائین بودن ظرفیت حکومت.

کاستی های بررسی دوره ای در افغانستان

افغانستان دارای شرایط ویژه میباشد، که از سایر کشورهای منطقه تفاوت زیاد دارد. جنگ در برابر شوروی، جنگ داخلی، و جنگ در برابر تروریسم در سه دهه گذشته اتفاق افتاد. جنگ در برابر تروریسم هنوز جریان دارد و شمار زیادی از مردم از عدم امنیت رنج میبرند. افزون بر این، اکثریت مردم بیسواد اند و میزان بیکاری بالا است. وضعیت حقوق اقتصادی و اجتماعی چندان خوب به نظر نمی رسد و حکومت افغانستان توانایی فراهم سازی خدمات اجتماعی را برای همه شهروندان ندارد. از اینرو، این فاکتور ها وضعیت حقوق بشر را متاثر ساخته و چالش های فراوانی را بار می آورد.

حکومت افغانستان تلاش میورزد تا تعهدات بین المللی حقوق بشری خود را انجام بدهد و در این راستا با چالش های فراوانی روبرو است. اکثریت سازمان های حکومتی توانایی ندارند تا از حقوق بشر به صورت کافی حمایت نمایند و آن را ارتقا بخشند. سرپرست ریاست واحد حمایت از حقوق بشر تأیید نمود که ظرفیت شماری از سازمانها بسیار پائین است، و آنها قادر نیستند که برخی از سفارشات بررسی دوره ای جهانی را انجام بدهند. وی اشاره نمود که در یکی از سفارشات بررسی دوره ای جهانی از حکومت افغانستان خواسته شده است

^{۴۰}. مصاحبه با عبدالوحید هدایت، سرپرست مدیر واحد حمایت از حقوق بشر در وزارت عدلیه، ۱۱ نوامبر ۲۰۱۳

^{۴۱}. همان

^{۴۲}. همان

تا آب آشامیدنی صحتی را برای همه شهروندان فراهم سازد که تطبیق این سفارش خیلی زمان گیر می‌باشد و افغانستان قادر به انجام آن در کوتاه مدت نمی‌باشد.^{۴۳}

برعلاوه، در بسیاری از سازمان‌های دولتی سطح ظرفیت خیلی پایین بوده و آنها در گردآوری معلومات دقیق به حد کافی مهارت ندارند. به گونه مثال، شماری از سفارشات بررسی دوره ای جهانی در جریان پنج سال گذشته تطبیق شده اند، ولی اسناد و شواهد کافی در مورد آنها وجود ندارد. آقای عبدالاحد فرزام تائید مینماید که پیشرفت‌های زیادی در رابطه به تطبیق سفارشات بررسی دوره ای جهانی صورت گرفته است ولی اطلاعات دقیق در مورد وجود ندارد. وی همچنان تائید نمود که شماری از سازمان‌های افغانی میکانیزم بررسی دوره ای جهانی را در گزارشات شان آنطور که باید، جدی نگرفته اند.^{۴۴}

تطبیق سفارشات بررسی دوره ای ایجاب هزینه و وقت بیشتر را مینماید. بویژه، تطبیق سفارشات در رابطه به حقوق اقتصادی و اجتماعی برای یک کشور در حال رشد چون افغانستان، بسیار دشوار می‌باشد. آقای فرزام تائید مینماید که شماری از سفارشات بررسی دوره ای، بشمول سفارشات حقوق اقتصادی و اجتماعی بنا بر کمبود بودجه تطبیق نگردیده است.

عدم اراده سیاسی در حکومت افغانستان کاستی دیگری در رابطه به میکانیزم بررسی دوره ای جهانی پنداشته می‌شود. برعلاوه، عدم اراده سیاسی ارتباط میگیرد به فساد که یکی از جدی‌ترین نگرانی‌ها در این کشور می‌باشد. مقامات افغانی اراده ندارد که به حقوق بشر و سازمان‌های حقوق بشر احترام داشته باشند. به گونه مثال، یکی از سفارشات بررسی دوره ای جهانی این است که حکومت افغانستان بایستی کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را تقویت نماید. ولی رئیس جمهور بدون در نظر داشت سفارش بررسی دوره ای جهانی و اصولنامه پاریس چهار کمشنر جدید را در سال ۲۰۱۳ مقرر نمود. این اقدام یک واکنش شدید را در جامعه حقوق بشر بوجود آورد.

هماهنگی و گنجاندن مفاد کنوانسیون‌های بین‌المللی در قوانین ملی، یک مشکل دیگری در افغانستان شمرده می‌شود. طوری که قبلاً یادآوری گردید، افغانستان کنوانسیون‌های بین‌المللی را در چندین قانون ملی گنجانیده است که نمایانگر مؤثریت بررسی دوره ای جهانی می‌باشد. ولی یک چالش وجود دارد که برای زنان افغانستان خیلی مهم است. پارلمان افغانستان تصویب قانون منع خشونت علیه زنان را در ماه می ۲۰۱۳ به تعویق انداخت. شماری از اعضای محافظه کار پارلمان صدای شان را در برابر این قانون بلند نمودند و ابراز داشتند که این قانون مخالف شریعت اسلامی می‌باشد. پس از یک مباحثه شدید، پارلمان تصمیم گرفت که رای گیری در مورد این قانون را به تعویق اندازد.^{۴۵}

^{۴۳}. همان

^{۴۴}. مصاحبه با عبدالاحد فرزام. هماهنگ کننده بخش نظارت، ارزیابی و گزارش دهی در کمیسیون مستقل حقوق بشر، ۲۰۱۳ نوامبر ۱۰.
^{۴۵}. بی بی سی، وب سایت فارسی بی بی سی، پارلمان افغانستان اجرای تصویب قانون منع خشونت علیه زنان را سد نمود، ۲۰۱۳ مه ۱۸، موجود

در: http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/2013/05/130518_k03_eliminating_vilence_against_women_law.sh tml, (۲۰۱۳، نوامبر ۱۶، ۰۲:۳۱)

مخالفت اعضای محافظه کار پارلمان از داخل افغانستان و نیز از سراسر جهان واکنش هایی را در پی داشت. شماری از شبکه های حقوق بشر، جامعه مدنی و شبکه زنان در افغانستان و چندین سازمان بین المللی به شمول دیده بان حقوق بشر و ملل متحد از حکومت افغانستان خواستند تا قانون منع خشونت علیه زنان را تصویب نماید^{۴۶}. با وجود انتقاد های گسترده شماری از سازمانها، هنوز این قانون به حالت تعلیق قرار دارد. با در نظر داشت اهمیت این قانون برای افغانستان، عدم تصویب آن از سوی شورای ملی یک ضعف و کمبود بزرگ برای کشور محسوب می شود.

نتیجه گیری

در نتیجه، بررسی دوره ای جهانی من حیث یک میکانیزم تازه شورای حقوق بشر ملل متحد یک نقش بی نظیر را در نظارت، ارتقا و حمایت از حقوق بشر در سراسر جهان ایفا مینماید. هدف بررسی دوره ای جهانی تشویق کشورهای عضو برای احترام به حقوق بشری شهروندان شان میباشد. میکانیزم بررسی دوره ای جهانی همه کشورهای عضو ملل متحد، مکلفیت ها و تعهدات بین المللی حقوق بشری شان را بر مبنای معلومات معتبر بررسی مینماید. جلسات بررسی دوره ای جهانی یک فرصت مناسب را برای کشور ها فراهم میسازد تا بهترین تجارب شان را با هم شریک سازند و مساعدت های فنی را برای کشور ها فراهم میسازد تا ظرفیت شان را در برخورد با چالش های حقوق بشری بلند ببرند. گروپ کاری بررسی دوره ای جهانی تدویر جلسه کشور تحت بررسی را به عهده دارد و تمام کشورها اجازه دارند تا در جلسه اشتراک نمایند و ابراز نظر کنند، سفارشات شان را ارایه نمایند و سوالاتی را مطرح سازند. در پایان روند بررسی، کشور تحت بررسی سفارشات مشخصی را دریافت مینماید تا وجایب حقوق بشری اش را انجام بدهد.

مؤثریت میکانیزم بررسی دوره ای جهانی وابسته به اراده دولت های عضو میباشد. اگر دولت ها بررسی دوره ای جهانی را جدی پندارند و تعهدات حقوق بشری شان را انجام بدهند، بررسی دوره ای جهانی مؤثر میباشد. اگر یک کشور به تعهدات حقوق بشری اش پابندی نشان ندهد، بدون تردید آن کشور در جریان بررسی دوره ای مورد انتقاد زیاد قرار میگیرد. اگرچه سفارشات بررسی دوره ای جهانی الزامی نمی باشند، در صورت عدم مؤفقیت و همکاری، تدابیر روشنی وجود ندارد که اتخاذ گردد. به هر حال، این میکانیزم برای حمایت و ارتقای حقوق بشر مفید میباشد.

شماری از دانشمندان باور دارند که کاستی هایی در میکانیزم بررسی دوره ای جهانی وجود دارد. آنها ادعا می نمایند که ملل متحد یک سازمان بین الحکومتی است، و منطقی است که بحث های سیاسی توسط نهاد های سیاسی برگزار گردد. مخصوصا، همه ۴۷ عضو شورای حقوق بشر که از دولت های شان نمایندگی می نمایند. برخلاف اعضای کمیته های معاهداتی که متخصص و مسلکی اند، نه صرف

^{۴۶}. بی بی سی، وب سایت فارسی بی بی سی، سازمان ملل متحد از افغانستان می خواهد تا قانون موخسونت علیه زنان را اجرا نماید، ۲۱ می ۲۰۱۳، قابل دسترس در: http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/2013/05/130521_k02-evaw -قانون unama.shtml، (نوامبر ۱۶، ۲۰۱۳، ۰۳:۰۰)

نماینده های دولت ها. از اینرو، بررسی های دوره ای جهانی، منحصراً یک روش حقوقی، تحت شعاع سیاست دولت ها قرار دارد. نمونه هایی وجود دارد که چندین کشور از یک کشور تحت بررسی حمایت نمودند، در حالیکه سوابق حقوق بشر آنها منفی بوده است.

به صورت کل، میکانیزم بررسی دوره ای در افغانستان تأثیرات مثبت داشته و دارد. اکثریت سفارشات بررسی دوره ای جهانی از سوی حکومت افغانستان تطبیق شده و به پیشرفت های زیادی نائل گردیده است. بر بنیاد سفارشات بررسی دوره ای جهانی، حکومت افغانستان یک میکانیزم بین الوزارتی را در چوکات وزارت عدلیه ایجاد نمود که به نام واحد حمایت از حقوق بشر یاد میگردد. هدف واحد حقوق بشر این است که سازمان های حکومتی را مساعدت نماید تا تعهدات حقوق بشری شان را انجام بدهند. در سال ۲۰۱۲ واحد حقوق بشر یک برنامه عمل ملی را طرح نمود که بر سفارشات بررسی دوره ای جهانی استوار است.

واحد حمایت از حقوق بشر جلسات مشورتی متعددی را با سازمان های حکومتی برگزار نمود و به آنها هدایت داد تا سفارشات بررسی دوره ای را تطبیق نمایند. از اینرو، یک میکانیزم بین الوزارتی به دست آورد های زیادی نائل گردید. به دلیلی که واحد حمایت از حقوق بشر برنامه عمل را طرح ریزی نمود، مساعدت های فنی را فراهم کرد و سرانجام حکومت را وادار نمود که سفارشات بررسی دوره ای را تطبیق نماید. از اینرو، ایجاد یک چنین میکانیزم پیگیری برای سفارشات بررسی دوره ای جهانی یک نمونه ای خوب برای سایر دولت ها نیز شمرده می شود.

اگرچه حکومت افغانستان با چالش های بزرگی چون عدم امنیت، فساد، عدم حاکمیت قانون و حکومتداری خوب روبرو است ولی با آن هم پیشرفت هایی داشته است. حکومت افغانستان توانسته تا کنوانسیون های بین المللی را در ۷۳ قانون ملی و ۲۷ مقرر بگنجاند. در عین زمان، پارلمان افغانستان قانون منع خشونت علیه زنان را تصویب نکرد و به تعویق انداخت. شماری از اعضای محافظه کار پارلمان صدای شان را بلند نموده و این قانون را غیر اسلامی تلقی نمودند، و گفتند که نباید از سوی پارلمان تصویب گردد.

شماری از سازمان های حکومتی سفارشات بررسی دوره ای جهانی را در پلان های سالانه شان گنجانیده اند. اکثریت سفارشات تطبیق شده اند ولی در برخی حالات معلومات کافی وجود نداشته و یا توانائی گردآوری اطلاعات دقیق برای گزارش ملی بررسی دوره ای جهانی وجود نداشته است. سرانجام، عدم اراده مقامات افغانی برای رعایت و حمایت از حقوق بشر، یک چالش پنداشته می شود. در نتیجه، میکانیزم بررسی دوره ای جهانی تأثیرات مثبت در افغانستان داشته تا تعهدات بین المللی حقوق بشری خود را انجام بدهد. موجودیت میکانیزم بررسی دوره ای، کشورهای عضو ملل متحد را تشویق و ترغیب مینماید تا به حقوق بشری شهروندان شان احترام بگذارند.

فهرست منابع:

الف. فارسی:

۱. حقوق بشر سازمان ملل متحد، دفتر کمیشنریای عالی حقوق بشر، نظارت بر معاهدات بین المللی حقوق بشر هسته، موجود در: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/TreatyBodies.aspx>، (۲۰۱۳، نوامبر ۲۲، ۰۳:۳۵)
۲. بررسی دوره ای جهانی، بازنگری گروه کاری در بررسی دوره ای جهانی - افغانستان، UN Doc, A/HRC/12/9 (20 JU 2009) at 14, Para 95, available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G09/146/14/PDF/G0914614.pdf?OpenElement>
۳. ^۱ بی بی سی، وب سایت فارسی بی بی سی، پارلمان افغانستان اجرای تصویب قانون منع خشونت علیه زنان را سد نمود، ۲۰۱۳ مه ۱۸، موجود در http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/2013/05/130518_k03_eliminating_vilence_against_women_.law.shtml (۲۰۱۳، نوامبر ۱۶، ۰۲:۳۱)
۴. جمهوری اسلامی افغانستان، وزارت عدلیه، واحد حمایت از حقوق بشر، مقدمه، موجود در: <http://moj.gov.af/en/page/3165>، (۲۰۱۳)، نوامبر ۱۴، ۰۶:۲۵
۵. جمهوری اسلامی افغانستان، وزارت عدلیه، واحد حمایت از حقوق بشر، طرح اقدام ملی در اجرای UP، CRC، و ESCR، 2012، صفحه ۳، (فایل با نویسنده)
۶. حقوق بشر سازمان ملل متحد، دفتر کمیشنریای عالی حقوق بشر، نهادهای حقوق بشری، موجود در: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/HumanRightsBodies.aspx>، (۲۰۱۳، نوامبر ۲۲، ۰۲:۲۲)
۷. حقوق بشر سازمان ملل متحد، دفتر کمیشنریای عالی حقوق بشر، حقایق اساسی در مورد UP، موجود در: <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/BasicFacts.aspx>، (۲۰۱۳، نوامبر ۲۲، ۰۱:۳۱)
۸. خلاصه تهیه شده توسط دفتر کمیشنریای عالی حقوق بشر، مطابق به بند ۱۵ (ج) ضمیمه مربوط قطعنامه شورای حقوق بشر ۱/۵-افغانستان، دفتر کمیشنریای عالی حقوق بشر، بررسی دوره ای جهانی: برابری و کارایی، قابل دسترس در:
۹. <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/UPREqualityandeffectiveness.aspx>، (2013، نوامبر ۱۳، ۰۶:۳۳)
۱۰. ژاک زرنو، بررسی دوره ای جهانی: مشکلات و پتانسیل، خلاصه حقوق بشر، مرکز حقوق بشر و حقوق بشردوستانه، ۶ اپریل ۲۰۱۰، قابل دسترسی در: <http://hrbrief.org/2010/04/universal-periodic-review> - مشکلات و بالقوه / (۲۰۱۳، نوامبر ۱۵، ۰۵:۱۱)
۱۱. شورای حقوق بشر ۱/۵ نهاد سازی شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، سند سازمان ملل متحد، بند ۱۵
۱۲. فیلیپ آلستون و رایان گودمن، حقوق بشر بین المللی - جانشین بین المللی حقوق بشر، ۲۰۱۲، صفحه ۷۴۱.
۱۳. قطعنامه مصوب مجمع عمومی در ۱۵ مارچ ۲۰۰۶-۶۰ / ۲۵۱ شورای حقوق بشر، UN Doc. A/RES/60/251, at 2, Para 1، (April 3, 2013)
۱۴. گزارش ملی، ارائه شده مطابق با بند ۱۵ (A) ضمیمه قطعنامه شورای حقوق بشر ۱/۵-افغانستان،
۱۵. مصاحبه با عبدالاحد فرزام. هماهنگ کننده بخش نظارت، ارزیابی و گزارش دهی در کمیسیون مستقل حقوق بشر، ۱۰ نوامبر ۲۰۱۳.
۱۶. مصاحبه با عبدالوحد هدایت، سرپرست مدیر واحد حمایت از حقوق بشر در وزارت عدلیه، ۱۱ نوامبر ۲۰۱۳
۱۷. بی بی سی، وب سایت فارسی بی بی سی، سازمان ملل متحد از افغانستان می خواهد تا قانون محو خشونت علیه زنان را اجرا نماید، ۲۱ می ۲۰۱۳، قابل دسترس در: http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/2013/05/130521_k02-evaw - قانون unama.shtml، (۲۰۱۳، نوامبر ۱۶، ۰۳:۰۰)
۱۸. شورای حقوق بشر ۱/۵ نهاد سازی شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، سند سازمان ملل متحد، بند ۱۸

ب. انگلیسی:

19. UN Doc, A/HRC/12/9 (20 JUL 2009), at 2, Para 1, Available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G09/146/14/PDF/G0914614.pdf?OpenElement>
20. UN Doc, A/HRC/12/9 (20 JUL 2009), at 2, Para 22, available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G09/146/14/PDF/G0914614.pdf?OpenElement>
21. UN Doc, A/HRC/WG.6/AFG/1, 24 February 2009, Para 2, Available at: http://lib.ohchr.org/HRBodies/UPR/Documents/Session5/AF/A_HRC_WG6_5_AFG_1_E.pdf
22. UN Doc, A/HRC/WG.6/AFG/3 (24 February 2009), at 1 and 11, available at: http://lib.ohchr.org/HRBodies/UPR/Documents/Session5/AF/A_HRC_WG6_5_AFG_3_E.pdf